

– Jag klippte till farsan och stack!

Med anledning av Einar Heckschers bortgång 18 februari 2020 återpublicerar vi en intervju som Gunnar Ohrlander gjorde med honom i Socialpolitik nr 3 1995.

Farfar Eli var världsberömd professor i ekonomi. Pappa Gunnar blev högerledare och för barnen var framtidens röda matta utrullad.

– Jag klippte till farsan så att han rasade nerför trappan. Sen stack jag hemifrån.

Här berättar Einar Heckscher för Gunnar Ohrlander om sitt uppror, knarkandet och vägen tillbaka.

Hur mycket knark har du dragit i dig i ditt liv?

Äsch, det var så många olika sorter. Säg så här istället, jag knarkade från det jag var arton till trettiosex. Under dom sista femton åren har jag haft ett återfall. Först hobbyknarkade jag och sen torskade jag.

Hur blev det så här? Var är du uppvuxen?

När kriget kom ville farfar, den berömde Eli Heckscher, som var jude, att hela familjen skulle bo liksom i en fästning på Baldersgatan på Östermalm i Stockholm.

Ni är en judisk familj?

Pappa var halvjude och jag är kvartsjude. Men Eli stod trea på Hitlers svarta lista. Det betydde att vi skulle skjutas.

Var dom aktiva antinazister?

0 ja.

Du har syskon?

Först var det Eva som är ambassadör i Bangkok, tror jag. Hon är två och ett halvt år äldre än jag. Sen kom Sten som är fyra år yngre. Han är näringslivsminister nu. Och så Ivar som är lärare i måleri och teater.

Din pappa, vad gjorde han?

Han började som docent i socialvetenskap och startade

socialinstitutet, föregångare till socialhögskolan. Sen stack han till Turkiet och startade en socialhögskola där. På den tiden var han rolig. Sen lurades han in i politiken, blev riksdagsman och högerledare. Fast det var han för snäll för.

Du växte alltså upp på Östermalm i Stockholm?

Jag skulle ta studenten lika fort som farfar och pappa. Jag sattes i privatskola under ett år, Carlssons, och började skolka redan då. Där fick man guldstjärnor om man var duktig. Jag fick en massa guldstjärnor men dom var inte så rara mot mig för jag var minst i klassen. Det är fakta, inget skryt.

Sen kom jag till Engelbrekts folkskola i tvåan och trivdes skitbra. Men i andra klass bestämdes det över huvudet på mig att jag skulle gå i trean, alltså hoppa över. Då rasade rubbet, plötsligt hade jag inga vänner, det var för djävligt, alla hatade mig och dom kallade mig för underbarnet.

Du gick i Norra Latin också?

Jag hade en bra lärare som hette Albert Sjögren. Han lärde mig spanska och franska. Men jag fick dåliga betyg. B i ordning och C i uppförande. Och farfar talade inte med mig efter det. Man skulle alltid gå och visa betygen för farfar. Jag skolkade rätt mycket, stal pengar hemma och satt på biografen London och tittade på Helan och Halvan och Chaplin. Jag tyckte jag kunde plugget, jag låg ju hemma och läste Shakespeare när jag var åtta.

Du var arton när du började knarka. Hur kunde det gå så snett i en så fin familj?

Gick det snett?

Men knark...

Vad jag gjorde var att rymma från kraven att jag skulle bli geni och ståtlig man i staten.

Du började supa först och sen knarka.

Dricka.

Ok, dricka. Vad var det hemma som gjorde att du började. Du blev överkörd, sa du.

Nu hamnar vi i nån sorts jävla psykiatrigröt. Jag vet inte hur jag ska förklara det där. Vad Gunnar beträffar var det en

jävligt fin människa. Ett exempel. Han skrev en bok om vietnamkriget och när vi barn sa att han hade fel så gav han inte ut boken. Sen bytte han åsikt. Men han hade komplex och tyckte inte att han var lika häftig vetenskapsman som farfar. Han var fantastisk med människor. Så älskad som han var bland sina elever! Klart han var orolig för mig eftersom jag gick mina egna vägar. Jag åkte ju dit för inbrott när jag var femton.

Var gjorde du inbrott?

Först gjorde jag ett som jag inte åkte fast för och snodde femhundra spänn. Jag stod bakom en dörr, hade fått en nyckel av en kille som jobbat där förut, jag stod där och hade öppnat skrivbordslådan med pengar och hörde nåt. Tror du inte att jag hittade en hammare och stod bakom en dörr. Det var ju tur att ingen kom för då hade jag slagit ihjäl honom.

Var det en affär?

Jag kommer inte ihåg för jag var så full.

Sen åkte du fast?

Jag hade sommarjobb som springschas på en firma nära oss. Jag hade nycklar, öppnade skrivbordslådan och tog pengarna. Sen gick jag därifrån full och fin. Jag tog taxi till det där stället och taxichauffören vittnade. Men jag blev frikänd för jag hette Heckscher.

Hur då?

Det vet jag inte. Farsan måste ha lagt sig i det på nåt sätt och betalat ersättning och sagt att gossen är ledsen.

Alla familjer producerar ju inte ungdomar som börjar göra inbrott och kröka och knarka. Vad var det som var specifikt för dig?

Jag tror jag kan svara på det. Min mamma var dotter till en caféservitris från Kalmar. Farsan tyckte inte att mormor platsade riktigt. Hon fick vara hemma och diska och passa barnbarnen. Men hon fick inte vara med på dom fina middagarna och jag trivdes med mormor. Och på sin ålders höst brukade hon dricka portvin och då smet jag upp till henne och fick smaka.

Men din pappa...

Han hade inte lärt sig att man inte ska slå barn. Jag fick

smäll på stjärten som fan ett par gånger. Det gillade ju inte jag. Och så var gubben nervös för morsans nerver. Han älskade henne djupt men han kunde inte det där med kvinnor. Han var för oskyldig.

Din pappa slog sönder alla dina skivor?

Han letade efter mig på en jazzklubb som hette Gazell och sen gick han hem och slängde hela mitt skivställ med alla skivorna i golvet. Sen påstod han att han hade suttit med pistolen mot huvudet. Han tänkte ta livet av sig för han tyckte att han varit en misslyckad far.

Varför gjorde du uppror mot din pappa?

Mitt uppror mot honom började när vi var ute och seglade en sommar. Jag var femton-sexton. I min dagbok hade jag skrivit om mitt första samlag med en tjej som var nåt år yngre, och jag hade skrivit hur underbart fint det var. Han tjuvläste min dagbok och sen skällde han ut mig för att jag hade förfört flickan.

Jag tänkte, vad i helvete är detta? Jag tappade förtroendet fullständigt för farsan. Och sen skulle han dessutom ge mig sexualundervisning. Jag kommer aldrig att glömma hur han försökte. Jag har aldrig sett nån snubbe så jävla borta. Jag visste ju mer än han.

Till sist gick det inte längre?

Nä, farsan var rädd för att jag skulle dra in mina yngre bröder. Jag var häftig för jag spelade fotboll, umgicks med jazzmusiker och vi rökte gräs så det bara dånade.

Vad hände?

Gunnar sa åt mig, att nu flyttar du hemifrån för jag kan stå ut med en misslyckad son men inte med två. Ok, sa jag. Jag stod högst uppe i trappan när han kom gående upp alldeles ursinnig. Jag klippte till honom så att han rasade nerför trappan. Sen stack jag hemifrån.

Jag kastade en stol på min farsa.

Jag slog min bara en gång.

Jag kastade också bara en gång. Det var livsfarligt att vara farsa på femtiotalet.

Tur att jag stack, för annars kunde mina bröder ha blivit junkies dom med.

Berätta om din mamma.

Trots allt hade jag en grundtrygghet i familjen. Nånstans i bakhuvudet visste jag att jag vågade göra saker för att jag ändå hade morsan i ryggen. Morsan, Anna Britta Heckscher...

Hon var mest hemma, värpte fyra barn på kort tid, jobbade i högerns kvinnoförbund. Sen blev hon ambassadörshustru, och det är ju ett jobb.

Jag minns att hon hälsade på mig i London. Det var när Yngve Holmberg hade intrigerat bort farsan som högerledare. Då kommer morsan och vi går ut och äter lunch. Och jag går ut två gånger under lunchen och tar en horsefix. Och mamma säger: det är så kul att se dig glad och trevlig.

Vad är horse?

Heroin. Jag hade legalt horse i London, och det var innan jag ens var torsk på det.

Hur blev man knarkare på femtiotalet?

Först rökte vi gräs och jag var med och smugglade det. Vi körde till Holland och sen gick jag ensam över gränsen med rök på mig. Då var det bara jazzmusikerna som rökte.

Amfetaminet och morfinet fanns, men det var mest gamla gubbs som höll på. Gamla Micke, Apelsinmannen, honom bodde jag granne med på

Katarina Kyrkbacke, så det var bara att gå tvärs över gården så fick man preludin.

Sen blev det moffe. En gammal kåkfarare som hette Gösta sa: pröva det här i stället. Då tog jag en moffefix och woah, tyckte jag. Jag var nitton.

Var det inte rätt vanligt i ämbetsmannaklassen att man missbrukade?

Det var ju massor med folk... det fanns ju folk i regeringen som gick på amfetamin. Första gången jag tog amfetamin var i tredje ring. På sommaren var jag på IAL-läger, internationellt arbetsläger. Det var i Spanien och där var amfetamin fritt. Så jag gick runt på alla apotek och tjackade amfetamin. Sen

kånkade jag hem 2 000 tabletter.

Var du känd som det svarta fåret i familjen Heckscher som alla var sorgsna över?

Nä, det blev jag inte förrän ... det stod en artikel om mig i Nordvästra Skånes tidningar. Dom skulle försöka döda gubben politiskt genom att tala om vad jag var för en jävel. Det var första gången det riktigt kom ut.

Så det hölls som en familjehemlighet?

Nä, det var ingen som märkte nåt först. Jag hade slutat på universitetet och var hemma för att kaka lunch och hade somnat på soffan, då ramlade det ut en spansk tub ur fickan och då hajade dom väl vad som pågick. Morsan hajade, hon vågade nog inte tala om det för gubben. Men mina minnen är rätt dimmiga för amfetamin är ett fruktansvärt jävla rävgift.

Varför?

Det stänger av bakre hjärnan och främre hjärnan bara rinner och rinner och sen sover du inte på flera dygn och hela kroppens energireserv förbrukas. Och sen när du inte har nån energireserv så är du rent amfetamin hela du. Det finns foton av mig när jag var så mager som bara den.

Vad ville du med livet?

Jag ville bli författare från det jag var sexton. När jag flyttade till Paris träffade jag Paul Anderson och det förändrade hela mitt liv. Han var en sorts farsa för mig. Han brukade komma upp på hotellet och fråga: Ejnar, har du en och tjugoen? För en och tjugoen kunde man köpa fyrtio kinortine, det var amfetamin blandat med koffein.

Jag bodde där i flera år. Lalle Svensson bodde där och Hillersberg, vi bodde på samma hotell. Daniel Spoerri, Erik Dietman... det var en skola utan mått. Man träffade ju killarna som blev världsberömda sen.

Hur påverkade Paul Anderson dig?

Jag hade läst Elegi över en förlorad sommar ganska tidigt och blivit heltänd. Och så hade jag träffat honom i narkotikasammanhang i Stockholm. Att träffa honom därnere var härligt. Jag kommer ihåg när han dog. Han läste mina första

låtar som hette Blå tåget. Det är bra Ejnar, sa han. Sen somnade han och dog dan efter.

Men jag var så lycklig för det där, att Palle diggade mitt skit eller kanske sa han det bara för att vara vänlig, men då tyckte han i alla fall om mig. Han var bög, så man hade inga problem... han hade inget machoförakt för en liten överklassare, han sket i sånt.

Sen var det ju musiken...

Hurdå?

Musiken är botten i alltihop. Hur kommer det sig att den svarta musiken svänger så inihelvete. Jo, det beror på att dom svänger i hela sitt sätt att leva. Dom snackar musikaliskt, allt är musikaliskt medan våra liv är inrutade i fyrkanter.

Jag höll ihop med Jazzclub 57 och var med när musikerna repade. Och jag följde dem på turné. Jag var killen med gräset. Musikerna brukade kalla mig för klassförrädaren.

Varför?

Nästan alla jazzmusiker kommer underifrån. Och så umgicks jag med kåkfarare. Jag knarkade och farsan var högerman. Jag blev inte lyckad, men farsan var lyckad. Alla i min familj var lyckade.

Din pappa hade inte samma musiksmak som du?

När det gäller den svarta musiken, så kunde jag aldrig förstå hur farsan, som lagt ner hela sitt liv på att stoppa Hitler, inte gillade att man umgicks med negrer.

Vad levde du på i Paris?

Först jobbade jag på Svenska institutet. Det var farsan som hade ordnat det där, men till sist gick det inte. Jag tog en överdos och dom hittade mig på terrassen i Cité Universitaire.

Du körde fast i knarket?

Av och till. Det fanns ju tjejer också. Då var det inte lika viktigt längre. Herregud i helvete. Jag vill tala om vilka lärare jag haft. Lars Hillersberg, Harvey Cropper och flera förläggare som Timo Kärnekull och Lasse Bergström. Och sen fick jag backning av kidsen på ETC och Thåström och Amanda Ooms när jag blev känd bland dom unga.

Jag var med och gjorde en platta 1971 som hette Telefon. Bosse Skoglund brukar säga att det var den första punkplattan.

Du höll på att dö av knarket?

Nä, det höll jag inte på att göra. Men jag dog två gånger.

Hur då?

Jag fick hjärtstillestånd två gånger och så hade jag polare som blåste liv i mig.

Din pappa hjälpte dig?

Han hjälpte mig med pengar, men var inte så angelägen om kontakt, för det var ju känsligt i hans yrke.

Vadå känsligt?

Han skulle väl börja gråta om han fick se mig. När han blev ambassadör i Indien bodde jag i en fantastisk knarkarkvart med Lasse Gullin och Lalle och alla. Och vi bara tänkte på. Jag var mager som ett snöre, men jag kunde fortfarande knulla.

Farsan bjöd mig till Indien. Jag flög över Paris och tänkte av i Paris. Låg och svettades en vecka. Kom till Delhi, när han såg mig, herregud, först fick jag käka upp mig på ambassaden och sen tog han med mig upp i Himalaya. Vi gick omkring där på fyra-femtusen meter. Jag käkade och käkade och sen när morsan mötte oss kände hon inte igen mig, hon fick se en stor, solbränd, blond jävel glad som fan.

Men sen bodde jag kvar i Delhi ett tag och då gick jag och rökte opium varje dag. Och så på hemvägen tänkte jag av i Rom.

Din pappa lyckades inte rädda dig den gången?

Nä, men vi hade väldigt bra kontakt ett tag. Och faktum är att efterhand började jag långsamt resa mig.

Hur kom du ur det?

Det finns ingen enkel berättelse. Det handlar om självförtroende, att jag hade gott om tjejer, att jag faktiskt hade knarkat färdigt. Jag var trött på det. Och så fick jag jobb av Lasse Bergström på Norstedts.

Du klarade dig?

Jag började jobba och fick barn. Min son är tjugotvå och jag har en nioårig dotter som bor här. Hon har betytt mycket. Jag har lärt mig att min personliga disciplin är bra för hennes

frihet.

Vad ska vi göra åt knarket som breder ut sig?

Oj, det handlar om bra skolor, om att folk får jobb. Läkare och sjuksköterskor måste få lära sig mer om missbruk. Folk som jobbar på skolor, ungdomsgårdar och dagis måste få utbildning i missbrukets mekanismer och tecken på missbruk.

Till och med dagis?

Ja, för dom ska kunna se det hos föräldrarna.

Du sa en gång att om du hade varit född i Rinkeby så hade du varit död nu. Vad menar du?

Jag menade flera saker. Hade jag varit fattig invandrare och haft samma sinnelag som jag alltid haft, så hade jag snabbt hamnat i jävligt farliga affärer. Men jag menade också, att ifall jag bott kvar i Rinkeby, där jag bodde en sommar 1986, så hade jag inte kunnat låta bli att lägga mig i och skälla ut storlangare. Och då hade jag fått en kniv i ryggen.

Men hur ska man hjälpa missbrukande ungdomar?

Ta bort hjälteglorian i att det är fint att vara gangster. Ungdomsgårdarna borde hyra bra filmer och visa. Vuxna borde resa runt och berätta. Sätt böcker i händerna på kidsen. Inrätta soppkök. Se till att dom äter. Sätt ut pingisbord. Är man hög kan man inte lira. Jag tror på folkidrott för det är därifrån stjärnorna kommer. Tänk på Pelé som gjorde en boll av tidningspapper när han var liten. Tillbaks till en humanism som inte är mediastyrd.

Du blev inte romanförfattare. Istället blev du en av Sveriges bästa översättare.

Jag översätter många fula romaner och jag ska tala om varför de fula romanerna är populära bland ungdomarna. Dom är streetwise, författarna kan stritan. Dom kan både yttre och inre korruption. Dom kan missbrukets mekanismer hos män. Dom vet vad machoideal kan göra mot kvinnor och barn och även mot mannen själv.

Vad är det för fel på macho?

Män ska inte vara kvinnliga. Är man farsa så vet man att en unge behöver både en farsa och en morsa. Visserligen ska en

farsa kunna fungera som en morsa och laga mat och sånt... jag var både farsa och morsa när min före detta älskade studerade och var väldigt upptagen, jag menar att männen idag är så jävla osäkra, därför att kvinnorna har börjat ta för sig.

Männens livslögn är hotade hela tiden, dom kan inte ens själva tro på livslöggen om mannen som världens härskare, men dom har ingen annan livslögn att ta till. Vad gör dom då? Dom super och ljuger.

Vad har du för relation till din bror, Sten?

Det är en av de få hederliga politikerna vi har, han är inte heller riktigt politiker utan jurist. Han är en jävel på att jobba, han har självkritik och går inte med på sånt han inte tror på. Han horar inte i TV förrän han vet att han har nåt att säga och då han är absolut tvungen.

Du älskar honom?

Ja, jag älskar honom.

Och din pappa, högerledaren?

Han dog 1987. Mamma dog några år innan och det var inte lätt för honom, för dom älskade varann som fan. Det är väl där min trygghet ligger, för jag märkte hela tiden att dom tyckte om varann.

Det är botten i alltihop. Det och musiken. Farsan sjöng uruselt men brukade sjunga när han var på gott humör. Han var en bra farsa. Jag vet inte var det skall.

Ålder: Femtisju och ett kvarts år

Längd: 183 cm

Vikt: 82 kg

Titel: Yrkesöversättare

Tjänar: 150 000 – 200 000 kronor

Utbildning: Spridda resor och studier

Bor: Etta på Söder i Stockholm

Kläder: Garderoben kommer från UFF, Sverige Hjälper och Myrorna.

Dricker: Ibland

Vadå: Tja, när jag dricker så dricker jag mycket vatten för att inte bli så bakis.

Röker: Jag brukade röka Gauloise blonda light, men jag har slutat med det tills fransmännen slutar med atombombstjäfset. Nu röker jag Dunhill.

Familj: Dotter och delad vårdnad. Och så hennes mormor och mina vänner

Bil: Nej, körkortet rök nån gång för många år sen, då vi hade bandet

Sommarnöje: Ja, jag brukar ha kul på somrarna. En husvagn i Norrland som jag bor i ibland. En manskapsvagn. Helst åker jag till sydfrankrike.

Läser: Djuna Barnes, Jean Rhys och James Ellroy

Musik: Beror på vädret. Om det är mulet: Dexter Gordon

Film: Allt jag kommer över

Gråter: När jag tittar på film och när jag blir riktigt arg

Bästa egenskap: Ger mig inte

Sämsta egenskap: Egotrippad

Älskar: Livet

Hatar: Högt uppsatta, förljugna pissmörtar

Politik: Politik är, för att citera Piraten, ett trestavigt ord bestående av fyra konsonanter och tre vokaler. Dess betydelse är statskonst.

Text: Gunnar Ohrlander

Socialpolitik nr 3 1995 / Arkiv